

## SAKSFRAMLEGG

---

Til:  
Universitetsstyret

Møtedato:  
10.11.2022

Sak:

### Fornyelse og omstilling av studie- og emneporteføljen ved UiT

#### Innstilling til vedtak:

Universitetsstyret slutter seg til mål og prosess for arbeidet med fornyelse og omstilling av studie- og emneportefølje som beskrevet i saksfremlegget

#### Bakgrunn:

Det er to beveggrunner for behovet for å gjøre et helhetlig omstillingsarbeid av studieporteføljen: framtidsansvar og ressursutnyttelse. Framtidsansvar handler om å påse at porteføljen treffer langsiktige kunnskaps- og kompetansebehov. Den skal være forskningsbasert og holde et høyt faglig nivå, være tilpasset samfunnsutvikling og kompetansebehov både i innhold og i form, og gi kunnskap, kompetanse og ferdigheter som framtiden trenger. Det er stor etterspørsel etter kompetanse i samfunnet. Kombinert med demografiske endringer, tegner en av de store knapphetsfaktorene samfunnet generelt og i nord spesielt til å bli tilgang på kompetent arbeidskraft. Regjeringen har varslet en *Utsynsmelding* så vel som en *Profesjonsfagsmelding* våren 2023 for kommende politikk på disse områdene. Forventningene til fleksibel utdanning og større grad av tverrfaglighet er allerede varslet i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Å ta framtidsansvar krever kontinuerlig videreutvikling av innhold og form på våre utdanningstilbud, og det krever tilstrekkelig kapasitet i våre fagmiljøer.

Ressursutnyttelse handler om at hvordan vi bruker våre ressurser må stå i forhold til rammer og resultater. UiT har en relativt stor portefølje. Mer restriktive nasjonalbudsjetter framover tilsier at vi må omstille oss for å kunne møte nye kompetansebehov. Det foregår mye godt utviklingsarbeid i UiT sine fagmiljøer, også innenfor porteføljen. Totaliteten av tilbud har likevel vokst, og vi faser i liten grad ut tilbud. Det er liten eller ingen konkurranse om å komme inn på de aller fleste av våre programmer, og så mye som hvert tredje programtilbud har færre enn 15 som møtte til studiestart. Samtidig vet vi at alle våre studiesteder rekrutterer studenter fra nærområdet. Det vil si at det i mange tilfeller er intern konkurranse om de samme søkerne. Videre har UiT lavere studiepoengproduksjon per faglige årsverk enn gjennomsnittet i sektoren, og flere antall emner per faglige årsverk enn sammenlignbare universiteter. Høy andel undervisere pr student er et gode for et universitet som vektlegger nærhet mellom forskere og studenter. Samtidig vet vi at noen programmer har svært høy studiepoengproduksjon pr faglige årsverk, som tilsier at den er svært lav på andre fagområder.

Behovet for omstilling av porteføljen ble også utførlig beskrevet i Utdanningsmeldinga som ble lagt frem for universitetsstyret i sak S50/20, og brukt som del av innsiktsmaterialet til strategiarbeidet. Her ble det vist til behovet for en langsiktig strategisk plan som også frigjør ressurser til nødvendig omstilling. Signalene i langtidsplanen, og ikke minst statsbudsjettet og varslig om utfasing av utdanningsløftet (koronastudieplassene), har gjort de økonomiske hensynene mer presserende. Det er nødvendig med en helhetlig porteføljeutviklingsplan for UiT som kan ha effekt allerede fra studieåret 2024/2025. At ressurs hensyn har gjort omstillingsbehovet mer presserende gjør det samtidig enda viktigere å påse at innretning og dimensjonering av porteføljen ivaretar framtidsansvaret og de langsiktige kunnskaps- og kompetansebehovene.

### **Mål og prosess**

Målet er at UiT skal ha en bærekraftig studieportefølje av høy kvalitet, hvor den totale dimensjoneringen er tilpasset institusjonens faglige særtrekk, demografisk utvikling og arbeidslivets kompetansebehov. Målet er utledet fra *Eallju – drivkraft i nord* og konkretisert i vår utviklingsavtale. Her er også gode mekanismer for omfordeling av midler til studieplasser samt økt andel eksterntfinansiert virksomhet og økt studiepoengproduksjon per førstestilling vektlagt. Det samme er flere relevante fleksible utdanningstilbud av ulik varighet, og videreutvikling av program- og læringsdesign som kobler fagområder sammen med generiske områder som digitalisering, internasjonalisering, bærekraft og innovasjon.

Det er ikke en målsetning å redusere den faglige bredden i UiT sine utdanningstilbud. De senere år har det imidlertid vært et utviklingstrekk ved UiT at det utvikles emner og programmer som har en distinkt profil og er tilpasset særlige studentgrupper, også for å ivareta studentmiljø og gi en tidlig 'programidentitet'. Dette kan samtidig ha medført at vi har økende grad av parallellaktivitet, der studentgrunnlaget samtidig 'smøres utover' tilbud som ikke har store faglige forskjeller. Det er derfor behov for å utforske hvordan porteføljen kan konsolideres både på program- og emnenivå. Dette vil også kunne gi anledning til å jobbe sammen i større kollegiale team, med de fordeler det har for utdanningskvalitet og variasjon i undervisnings- og vurderingsmetoder. Større kollegiale team vil også kun redusere sårbarheten og undervisningsbelastningen til den enkelte underviser. En slik arbeidsdeling kan også tenkes mellom institusjoner, f.eks ved utvikling av delte læringsressurser som kan bidra til høyere kvalitet og bedre total ressursutnyttelse.

Det er heller ikke en målsetning å redusere antall studiesteder, men snarere å utnytte strukturen vår enda bedre. Så mange som 1/3 av UiT sine studenter går allerede på det som kan betegnes som fleksible studieprogram (samlingsbasert, nettbasert el på annen måte tilrettelagt for studenter som ikke er heltids campusstudenter). Det er i hovedsak sykepleie, lærerutdanningene og økonomi og administrasjon som har slike tilbud, og som bidrar til høye andeler. Fleksibilisering av porteføljen kan bidra til større studentgrunnlag, og dermed økt studiepoengproduksjon og samtidig fylle et kompetansebehov i samfunn og næringsliv.

Omstilling er krevende for organisasjonen og for individer. Det berører faglig engasjement og identitet, og er ressurskrevende i seg selv. For å imøtekomme dette skal prosessen være innsiktsdrevet og transparent. Den skal ha felles mål, milepæler og rammer, og vektlegge involvering av fagmiljøene knyttet til kartlegging og vurdering av faglige spørsmål. Prosessen skal også samordnes med innretning av budsjettmodell ved UiT, inklusive langtidsbudsjetter, omfordeling av midler til studieplasser og bruk av strategiske midler. For å imøtekomme

nødvendig utviklingsarbeid raskere enn våre ordinære prosesser skal prosessen gjøre bruk av piloter og 'sprints'.

*Proessen planlegges i tre faser:*

<b>Fase 1: Innsikt og forankring</b>	
Informasjon, drøfting og dialog	Behov, mål og prosess har vært drøftet i styreseminar, på rektors ledersamling hvor ledere på nivå 1, 2 og 3 samt fagforeningene deltok, i tillegg til dekanmøter og strategisk utdanningsutvalg. Det vil være behov for god kommunikasjon og forankring gjennom hele prosessen. I tillegg til faste fora vil det utarbeides egne nettsider for prosessen for å sikre behovet for åpenhet og lik kommunikasjon. Råd for samarbeid med arbeidslivet vil være det primære kontaktpunktet for ekstern dialog.
Analyse av porteføljedynamikk og mulighetsrom	Analyser, erfaringer og resultater fra UiT sitt arbeid med utdanningskvalitet inngår i kunnskapsgrunnlaget for prosessen. I tillegg vil det gjennomføres en kartlegging av alle studieprogram (nov22-jan23) for å få fagmiljøenes vurdering av status og potensial for konsolidering og arbeidsdeling, fleksibilisering, ressursutnyttelse og øvrig utviklingsbehov og muligheter. Kartleggingen skal legge grunnlag for vurderinger på fagområdenivå (jan23-apr23), uavhengig av UiTs formelle organisasjonsstruktur.
Samordning med prosess for økonomistyring og ny budsjettmodell	Proessen med videreutvikling og omstilling av porteføljen samkjøres med arbeidet med ny budsjettmodell, slik at langtidsbudsjett og langsiktige bemanningsplaner, omfordeling av midler til studieplasser samt bruk av strategiske virkemidler sees i sammenheng.
<b>Fase 2: Planer og piloter</b>	
Felles porteføljeutviklingsplan	Basert på kartlegging og vurdering i fase 1 skal det utarbeides en felles porteføljeutviklingsplan (apr23-jun23) for type program og tilbud, samt områder for videre utviklingsarbeid.
Felles retningslinjer	Utviklingsarbeid på innholdssiden har en lengre tidshorisont, og vil fortsette utover fasen i dette omstillingsprosjektet. Det vil samtidig arbeides med felles 'retningslinjer' for program- og læringsdesign som ivaretar hensyn til utdanningskvalitet og god ressursutnyttelse.
Piloter	Det vil pekes ut piloter for krevende og representative case for det utviklingsarbeidet prosessen krever (vår 23). Pilotene vil få med seg et team fra berørte tjenester. Pilotene skal fungere som testcase som hele organisasjonen kan lære av, og skal legge til rette for endringer av systemer og tjenester.
<b>Fase 3: Implementering og skalering</b>	
Fastsettelse av redimensjonert	Styrebehandling av redimensjonert portefølje (høst23)

portefølje	
God praksis basert på evaluering av piloter og erfaringsdeling	Evaluerings av piloter og tilpasning av system- og støttetjenester.
Videre utviklingsarbeid	Når planen skal iverksettes vil ansvaret forankres i respektive faglige enheter og henge sammen med ny budsjettmodell ved UiT. Det er en målsetning at UiT samtidig skal ha etablert mekanismer for kontinuerlig utvikling av porteføljen.

Det er flere momenter i rammebetingelsene som er uavklarte, herunder nytt finansieringssystem og detaljering av langtidsplanen jf. de varslede meldingene Utsynsmeldingen og Profesjonsfagsmeldingen. Prosessen vil detaljeres i henhold til dette.

### **Rektors vurdering**

Rektor mener det er viktig å gjennomføre en helhetlig videreutviklings- og omstillingsprosess for program- og emneporteføljen for å sikre nødvendig kapasitet til å utøve vårt samfunnsoppdrag. Den prosessen det legges opp til er ambisiøs og krevende, ikke minst innenfor det relativt knappe tidsrommet. Samtidig er behovet tydelig, og prosessen har gehør fra fakultetene. Det vil forde god dialog og godt lagarbeid for å lykkes. Rektor vil holde styret orientert underveis i prosessen, og gjøre nødvendige justeringer der det er behov for det.

Dag Rune Olsen  
rektor

*Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur*

Saksansvarlig: Kathrine Tveiterås  
Saksbehandler: Øyvind H. Mikalsen